

Remissvar från Nationella arbetsgruppen missbruk och beroende

Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus (SOU 2023:62)

Arbetsgruppens allmänna kommentar till utredningen är att förslagen är väl genomtänkta och överlag bra. I utredningen finns en stor mängd förslag och det är omöjligt att kommentera samtliga.

Utredningen präglas genomgående av ett humanistiskt förhållningssätt. Man har lyssnat och tagit hänsyn till brukarnas behov och visar respekt för deras autonomi. Dessutom är många av förslagen grundade i vetenskap och beprövad erfarenhet, på ett sätt som svensk narkotikapolitik har ett starkt behov av.

Både denna utredning och *Från delar till helhet* (SOU 2023:5 och delbetänkandet SOU 2021:93) lyfter behov av kulturförändring och vikten av att införa ny kunskap. Således viktigt att beslut tas om genomförande av båda utredningarnas förslag. Den nya kunskapen behöver implementeras både på lednings- och medarbetarnivå i verksamheter. Positivt att utredningen föreslår riktat stöd för detta. Även den nya socialtjänstlagen innebär en styrning mot en mer kunskapsbaserad socialtjänst där det förebyggande arbetet ska stärkas.

Arbetsgruppen delar bedömningen att myndigheter, regionernas nationella kunskapsstyrning (NPO-strukturen), regioner och kommuner bör ta initiativ till att öka efterlevnaden av nationella riktlinjer och kunskapsstyrningen inom vård och stöd vid skadligt bruk eller beroende. Implementering behöver ske lokalt och regionalt med stöd från nationell nivå inklusive tydlig riktning och möjliggörande.

Utredningen lyfter att fokus för huvudmännen och SKR bl.a. bör vara att uppdatera VIP när nationella riktlinjer och föreskrifter förändras. En förutsättning för detta är att huvudmännen avsätter erforderliga resurser för det arbetet. Detta gäller även förslaget om framtagande av ett vårdförlopp för opioidberoende.

Att utredningen inte föreslår någon förstärkt vårdgaranti anser vi också är en klok slutsats då det skulle medföra omfattande administration till föga nytta. Särskilt som man visat att man för denna patientgrupp faktiskt oftast klarar vårdgarantin.

Det är bra att man föreslår ett ändrat fokus i den svenska narkotikapolitiken och gå från att eftersträva ett narkotikafritt samhälle till det realistiska att försöka minimera skadorna på individnivå. Självklart är en minskad tillgång viktigt och det är något som man fortsatt måste eftersträva men fokus behöver vara att behandla de personer som har ett skadligt bruk eller beroende av narkotika och så långt det är möjligt minska skadeverkningarna.

Det är mycket positivt att man trycker på att LARO-behandling behöver göras än mer tillgänglig. Arbetsgruppen står bakom förslaget att ge kunskapsstyrningsorganisationen i uppdrag att ta fram ett vårdförlopp för LARO. Ett vårdförlopp bedöms kunna öka möjligheterna för ökad tillgänglighet och jämlik vård. Vår bedömning är att det då behöver göras ett vårdförlopp för opioidberoende, då det inte är möjligt att bara bryta ut LARO utan ett helhetsgrepp måste tas som bland annat även trycker på individens sammanhang och psykosociala metoder. Vid ett framtida vårdförlopp bedömer vi det även av stor vikt att kommunperspektivet kommer med. Arbetsgruppen ställer sig bakom utredningens förslag för att säkra grundläggande nationella uppgifter om LARO.

Förslagen om skadereducerande åtgärder välkomnas. Bra att man föreslår att använda sprutor och kanyler inte ska behöva återlämnas för att man ska få nya och att det ska gå att köpa sprutor och kanyler på apotek. Det sistnämnda är viktigt för de som bor långt från sprututbytesmottagningar.

Arbetsgruppen instämmer i bedömning och förslag kring att anpassade boendelösningar för personer med skadligt bruk eller beroende bör kartläggas och vidareutvecklas

Gällande naloxon är vår uppfattning att man gjort en noggrann genomgång av de alternativ man hittat för att verksamheter utanför sjukvården ska kunna rekvirera naloxon. Valet att föreslå en ny lag är mycket väl genomtänkt och ser ut att vara det mest rimliga. Det är av mycket stor vikt att verksamheter utanför sjukvården ska kunna beställa naloxon utan onödig administration. Bra att man föreslår att verksamheterna ska finnas i ett register och att en anmälan måste göras även när man inte längre ska handha naloxon.

Rimligt att man föreslår att en utvärdering av kriminaliseringen av innehav för eget bruk ska utvärderas. Sedan fängelse infördes i straffskalan i början av 90-talet har polisen rätt att ta urinprover och stora resurser läggs på det och på att lagföra personer som begått ringa narkotikabrott men ingen utvärdering har alltså gjorts.

För Nationella arbetsgruppen missbruk och beroende

Hans Ackerot
Ordförande